

ZESPÓŁ SZKÓŁ Z ODDZIAŁAMI SPORTOWYMI NR 1

61-638 Poznań, os. Pod Lipami 106, tel. 061 82 00 591, sekretariat@szkolapodlipami.pl

Wymagania edukacyjne

Placówka	Zespół Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1/ Sportowe Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Nowaka
poziom/ klasa	Liceum Ogólnokształcące / III LO
przedmiot	Edukacja obywatelska
Rozdział I Polityka i życie polityczne	

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca ZAPAMIĘTANIE Uczeń:	Ocena dostateczna ROZUMIENIE Uczeń:	Ocena dobra ZASTOSOWANIE Uczeń:	Ocena bardzo dobra ANALIZA Uczeń:	Ocena celująca TWORZENIE I EWALUACJA Uczeń:
Partie polityczne program polityczny pluralizm	– wyjaśnia krótko, po co powstają partie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub	– opisuje wskazane przez nauczyciela dwie główne funkcje partii oraz podaje przykład realizacji jednej z nich, – wyjaśnia krótko rolę	– opisuje pięć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – ocenia, na podstawie badań zaprezentowanych w podręczniku, jaki	– identyfikuje i opisuje sześć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – analizuje i uzasadnia znaczenie pluralizmu	– omawia najważniejsze konsekwencje braku pluralizmu politycznego w państwie demokratycznym (R), – analizuje różnice

polityczny system partyjny lewica / prawica partia opozycyjna partia rządząca koalicja funkcje partii polityczny	kolegów oraz z wykorzystaniem podręcznika lub innych źródeł, aktualną partię rządzącą i jedną partię opozycyjną w polskim parlamencie, – identyfikuje liderów partii rządzącej oraz głównej partii opozycyjnej w polskim parlamencie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, po jednym kluczowym postulatcie z programów dwóch partii (rządzącej i opozycyjnej), wskazuje jedną różnicę między programami tych partii oraz podejmuje próbę sformułowania własnej opinii wobec wybranych postulatów.	partii opozycyjnej, – wymienia, na podstawie informacji znalezionych w internecie, wszystkie partie rządzące i partie opozycyjne w polskim parlamencie oraz określa liczebność ich reprezentacji w Sejmie i Senacie, – identyfikuje, na podstawie zestawienia w podręczniku, jedną partię w polskim parlamencie o poglądach prawicowych i jedną o poglądach lewicowych, – wskazuje dwa obszary, w których zwykle uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi,	stosunek do partii politycznych mają współcześni Polacy, – wskazuje cztery obszary, w których uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie oraz formułuje własne stanowisko w tym zakresie.	politycznego dla demokracji (R), – wskazuje po jednym przykładzie państwa wielopartyjnego i państwa dwupartyjnego (R), – wskazuje pięć obszarów, w których najczęściej uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – analizuje i wyjaśnia kluczowe różnice między programami partii lewicowych i prawicowych w ramach każdego z pięciu obszarów tematycznych, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie, a także formułuje stanowisko w tym zakresie.	między liberalizmem gospodarczym a interwencjonizmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R), – wskazuje, odwołując się do przykładów zarówno historycznych, jak i współczesnych, dwa państwa o systemie jednopartyjnym (R), – analizuje różnice między liberalizmem światopoglądowym a konserwatyzmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R).
Kampania wyborcza	– wyjaśnia, na czym polega kampania wyborcza,	– wymienia trzy podmioty zaangażowane	– odróżnia fakty od opinii w wybranych przekazach medialnych,	– wymienia wszystkie podmioty zaangażowane w kampanię wyborczą,	– kompleksowo ocenia kampanię wyborczą, identyfikując zagrożenia

kampania wyborcza komitet wyborczy Państwowa Komisja Wyborcza perswazja / manipulacja marketing polityczny fakt / opinia sondaż wyborczy	– odróżnia, z pomocą nauczyciela, fakty od opinii w prostych przekazach medialnych, – rozpoznaje w materiałach przygotowanych przez nauczyciela po jednym przykładzie zastosowania perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje, z pomocą nauczyciela, odbiorców, hasło, stosowane techniki manipulacji i perswazji oraz odwołania do emocji odbiorców.	w kampanię wyborczą, – na podstawie zaprezentowanych w podręczniku badań wyjaśnia, skąd obywatele najczęściej czerpią informacje o startujących w wyborach komitetach i kandydatach, – rozpoznaje różne techniki perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej oraz podaje przykłady ich użycia z życia politycznego w Polsce lub na świecie, – wyjaśnia, co to jest sondaż przedwyborczy, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje: odbiorców, hasło, postulaty, kluczowe tematy, stosowane techniki manipulacji i perswazji, ewentualne fake newsy, odwołania do emocji odbiorców.	– wymienia pięć cech skutecznego programu wyborczego (dostępny, zrozumiały, konkretny, kompletny i adekwatny), – wskazuje cztery elementy, na które warto zwracać uwagę, analizując sondaże przedwyborcze, – analizuje program wyborczy wybranej partii z uwzględnieniem pięciu warunków skuteczności i formułuje swoją ocenę w tej sprawie, – na podstawie jednego przykładu z życia politycznego analizuje, jak sondaże mogą wpływać na wyniki wyborów, – opisuje trzy zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz podaje przykłady działań minimalizujących opisane zagrożenia.	– wyjaśnia, czym jest komitet wyborczy, i kto go może utworzyć (R), – omawia, dlaczego podczas kampanii wyborczej ma znaczenie umiejętność odróżniania faktów od opinii, – przedstawia cztery zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz omawia przykłady działań minimalizujących te zagrożenia.	dla procesu wyborczego (np. efekt bańki informacyjnej, mikrotargetowanie, demagogię) (R).
Polityki publiczne polityki	– podaje przykłady spraw, którymi zajmuje się	wyjaśnia, co to jest polityka publiczna, oraz podaje trzy przykłady	– wskazuje trzy narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne,	– omawia wszystkie narzędzia, za pomocą których państwo realizuje	– charakteryzuje i ocenia skuteczność wybranych polityk publicznych,

publiczne: społeczna, rynku pracy, zdrowotna, edukacyjna, kulturalna, bezpieczeństwa, gospodarcza, przemysłowa, rolna, ekologiczna, naukowa, regionalna	państwo, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, jedną kwestię, która wywołuje spory w Polsce, – na podstawie wyszukanych informacji wskazuje argumenty za i przeciw w sprawie budzącej spory w społeczeństwie oraz podejmuje próbę sformułowania stanowiska w tej kwestii, – identyfikuje, na przykładzie opisów programu „Rodzina 800 plus” z dwóch różnych źródeł, dwie zalety i dwie wady wprowadzonych przez państwo rozwiązań, – wysłuchuje z szacunkiem opinii kolegów i koleżanek podczas	takich polityk, – wskazuje dwa narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – podaje dwa przykłady działań państwa w ramach wybranej polityki publicznej, które wywołują spory w Polsce, oraz wyjaśnia, z czego wynikają te konflikty, – wymienia trzy polityki publiczne, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do jednej polityki podaje przykład podejmowanych przez państwo działań, – formułuje opinię na temat programu „Rodzina 800 plus” i uzasadnia ją podczas klasowej debaty.	– wymienia sześć polityk publicznych, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do dwóch polityk podaje przykłady podejmowanych przez państwo działań oraz ocenia ich skuteczność, – aktywnie uczestniczy w debacie na temat wybranego programu (np. „Rodzina 800 plus”), trafnie odpowiadając na kontrargumenty, – wskazuje dwie kwestie, które wywołują spory w Polsce i, na podstawie wyszukanych w internecie informacji, opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach.	polityki publiczne, – omawia trzy kwestie, które obecnie wywołują spory w Polsce i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach, – podsumowuje debatę na temat wybranego programu, celnie analizując przedstawione w niej stanowiska i argumenty, – analizuje, pod kątem zasadności, adekwatności i efektywności, dowolny program realizowany w ramach wybranej polityki publicznej oraz dokonuje jego oceny.	odwołując się do rankingów i raportów organizacji eksperckich (tzw. think tanków) (R).
--	---	---	--	---	---

	klasowej debaty na temat programu „Rodzina 800 plus”.				
Zasady życia publicznego przejrzystość / jawność życia publicznego kontrola obywatelska Biuletyn Informacji Publicznej dostęp do informacji publicznej nepotyzm, korupcja klientelizm, partykularyzm dziennikarstwo śledcze, sygnaliści skarga a wniosek administracyjny	– wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje przykład takiej informacji, – wskazuje obszar życia publicznego, w którym wybrane informacje powinny zostać niejawne, – wskazuje kilka narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyszukuje w BIP swojego samorządu, z pomocą kolegi lub nauczyciela, interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – z pomocą nauczyciela przygotowuje, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną skierowany do wybranej instytucji.	– podaje jeden argument za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wyjaśnia, co to jest klientelizm, i podaje przykład tego zjawiska, – wskazuje informacje, do których można mieć dostęp, – wyjaśnia krótko, dlaczego niektóre informacje powinny zostać niejawne, i uzasadnia swoje stanowisko, – wskazuje i opisuje trzy narzędzia kontroli obywatelskiej, – samodzielnie wyszukuje w BIP swojego samorządu interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje,	– formułuje trzy argumenty za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, wskazuje treści, które ona obejmuje, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wskazuje i krótko opisuje pięć narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyjaśnia, jaką funkcję pełni w państwie kontrola obywatelska, – w wybranej przez siebie sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną, – wyjaśnia, co to są nepotyzm i korupcja.	– wyjaśnia, na czym polega jawność życia publicznego, – formułuje cztery argumenty za przejrzystością życia publicznego, – analizuje BIP swojego samorządu oraz ocenia, czy łatwo jest odnaleźć w nim potrzebne informacje i czy są one zaprezentowane w czytelny sposób, – ocenia skuteczność pięciu narzędzi kontroli obywatelskiej w państwie demokratycznym, – podaje po jednym przykładzie nepotyzmu, korupcji i klientelizmu oraz analizuje mechanizmy ich powstawania, – formułuje i uzasadnia opinię na temat negatywnych skutków nepotyzmu, korupcji i klientelizmu dla każdego obywatela i dla całego państwa.	– definiuje i analizuje zjawisko partykularyzmu w życiu publicznym (R), – na podstawie wyników badań wskazuje najbardziej i najmniej skorumpowane państwa (R), – na podstawie wyników badań wyjaśnia, jakie są zauważalne tendencje dotyczące zjawiska korupcji w Polsce (R).

yjny		– we wskazanej przez nauczyciela sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną			
Spółeczeństwo obywatelskie	– wyjaśnia swoimi słowami, co to jest społeczeństwo obywatelskie, – wymienia dwa podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz wskazuje, z pomocą nauczyciela, jeden taki podmiot w swoim najbliższym otoczeniu (gmina), – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, dwie aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje),	– wymienia trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje czynniki i elementy niezbędne dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia cztery podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje dwa takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (gmina i powiat), – identyfikuje trzy aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje), uzasadniając swój	– identyfikuje i opisuje trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – omawia krótko trzy formy wspierania demokracji wykorzystywane przez społeczeństwo obywatelskie, – identyfikuje trzy czynniki, które wpływają na zaangażowanie obywatelskie, – wskazuje pięć sposobów, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wyjaśnia, co to jest zgromadzenie publiczne, podaje jego trzy przykładowe formy oraz wymienia zasady jego organizacji, – identyfikuje, gromadzi i opracowuje wszystkie dokumenty wymagane przy organizacji zgromadzenia	– identyfikuje i opisuje pięć funkcji społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia i charakteryzuje osiem podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje cztery takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (województwo, kraj), – identyfikuje główne obszary i sposoby działania organizacji pozarządowych w Polsce i podaje trzy przykłady działań NGO, – analizuje przepisy prawne dotyczące wolności zgromadzeń i ocenia ich znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego.	– wymienia i charakteryzuje jedenaście podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje osiem takich podmiotów działających w Polsce, – omawia znaczenie kapitału społecznego dla społeczeństwa obywatelskiego oraz wymienia tworzące ten kapitał elementy (R), – na podstawie wiedzy własnej (np. obserwacji tego, jak współdziałają ludzie w najbliższym otoczeniu) ocenia poziom kapitału społecznego w Polsce (R), – wyjaśnia, z jakimi korzyściami i obowiązkami wiąże się dla danego podmiotu

	– wskazuje dwa sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – podejmuje jedno działanie na rzecz wskazanej przez nauczyciela lub wybranej przez siebie organizacji pozarządowej, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, jedną informację o dowolnym zgromadzeniu publicznym w interesującym go obszarze życia społecznego, – wyszukuje w internecie zasady organizacji zgromadzenia publicznego.	wybór, – podejmuje i dokumentuje jedno działanie na rzecz wybranej organizacji pozarządowej, – wskazuje trzy sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wskazuje wszystkie dokumenty niezbędne do zgłoszenia zgromadzenia publicznego.	publicznego.		posiadanie statusu organizacji pożytku publicznego (R), – formułuje swoją opinię na temat funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, aktywnie ją uzasadnia podczas klasowej dyskusji oraz analizuje stanowiska prezentowane przez innych (R), – analizuje znaczenie historycznych inicjatyw społecznych (np. KOR, NSZZ „Solidarność”) dla rozwoju polskiego społeczeństwa obywatelskiego (R).
Media masowe media masowe środki	– wskazuje po jednym przykładzie mediów społecznościowych i mediów tradycyjnych,	– identyfikuje dwie funkcje środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – identyfikuje osoby /	– wskazuje po trzy przykłady mediów tradycyjnych i mediów społecznościowych, – identyfikuje i omawia cztery funkcje środków	– identyfikuje pięć funkcji środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – ocenia wybrane teksty pod kątem ich	– wskazuje, kto stoi na straży pluralizmu i niezależności mediów (R), – uzasadnia krótko, dlaczego dla demokracji

masowego przekazu niezależność mediów pluralizm medialny etyka dziennikarska bańka informacyjna	– wymienia dwie reguły, które powinny obowiązywać wszystkich twórców przekazów medialnych, – wysłuchuje z szacunkiem opinii innych na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz wskazuje, które z wyrażonych poglądów podziela, – z pomocą nauczyciela wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia wynikające z rozpowszechniania niesprawdzonych informacji, – analizuje, z pomocą nauczyciela, własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności	grupy osób, które kształtują w mediach przekonania młodych ludzi (R), – formułuje własne stanowisko i dwa argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – analizuje własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; z pomocą nauczyciela wskazuje jeden sposób przeciwdziałania tym	masowego przekazu, – wymienia po jednym przykładzie mediów publicznych i mediów prywatnych, – wyjaśnia na przykładach kluczowe różnice między mediami tradycyjnymi i mediami społecznościowymi, – identyfikuje dwa podobieństwa i dwie różnice w sposobie prezentowania wybranego tematu w kilku mediach o odmiennej orientacji światopoglądowej, – analizuje i omawia, odwołując się do dwóch przykładów, rolę mediów w państwie demokratycznym, – wymienia cztery reguły, które powinny obowiązywać wszystkich dziennikarzy i twórców przekazów medialnych, – formułuje własne stanowisko i trzy argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje	obiektywności, – uzasadnia, że w Polsce panuje pluralizm medialny, – celnie podsumowuje dyskusję na temat wpływu mediów na postawy obywateli, analizując przedstawione w niej argumenty, – analizuje na konkretnym przykładzie zjawisko dezinformacji lub bańki informacyjnej, oceniając jego negatywny wpływ na funkcjonowanie demokracji, – identyfikuje, na podstawie danych źródłowych zaprezentowanych w podręczniku, cztery główne źródła informacji, z których korzystają Polacy, oraz przedstawia sposoby korzystania z mediów z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych (R).	istotne są wolność, niezależność i obiektywizm mediów (R).
--	---	--	--	---	---

	źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania jako odbiorca i komentator), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wspólnie z grupą formułuje dwie zasady, które powinny obowiązywać twórców medialnych, np. w działalności influencerów.	zagrożeniom.	odmiennych opinii, – wskazuje i omawia dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; identyfikuje dwa sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom.		
Przekazy medialne przekaz medialny dezinformacja / fake news / deepfake manipulacja danymi falszywy	– wyjaśnia, co to jest dezinformacja, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie fake newsa i clickbaitu, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, techniki dezinformacji	– wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake’ów, fake newsów, clickbaitów, manipulacji danymi, – identyfikuje we wskazanym przez nauczyciela przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji, – omawia dwa wybrane	– omawia na wybranym przykładzie cele przekazu medialnego, – wymienia cztery techniki dezinformacji i krótko je charakteryzuje, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake’a, fake newsa, clickbaitu, fałszywego kontekstu, manipulacji danymi i podszywania się, – identyfikuje w wybranym	– przeprowadza weryfikację (fact-checking) wybranego, złożonego przekazu dezinformacyjnego z użyciem poznanych narzędzi cyfrowych, – wymienia sześć najczęściej stosowanych technik dezinformacyjnych i je charakteryzuje, – wymienia co najmniej pięć cech wiarygodnego źródła informacji,	– omawia, na czym polega zasada trzech źródeł (R), – analizuje mechanizmy powstawania, finansowania i monetyzacji fake newsów (R) lub – ocenia wpływ zorganizowanych kampanii dezinformacyjnych na wyniki wyborów w wybranych państwach (R).

autorytet falsywy kontekst clickbait	zastosowane w jednym przekazie medialnym, – sprawdza, z pomocą nauczyciela, informację z internetu w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii), – wskazuje dwa sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	zagrożenia dla demokracji, które wynikają z dezinformacji, – wykorzystuje dwa poznane sposoby sprawdzania, czy zdjęcie lub wideo w sieci nie zostały sfabrykowane, – samodzielnie sprawdza informacje znalezione w internecie w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii).	przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji oraz omawia potencjalne skutki rozpowszechnienia tego przekazu, – przedstawia cztery sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	– analizuje długofalowe skutki polityczne i społeczne wybranych kampanii dezinformacyjnych, – podejmuje aktywne działania na rzecz zwalczania dezinformacji.	
Relacje państwo-Kościół w Polsce stalinizm Karol Wojtyła Stefan Wyszyński komisja wspólna rządu PRL i Episkopat	– podaje po jednym przykładzie zdarzeń i postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989r., – podaje jeden przykład zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które	– podaje po dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989 r. – samodzielnie formułuje opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie	– wyjaśnia – odwołując się do przykładów – jaka była rola Kościoła katolickiego w Polsce (do 1989 r. oraz po 1989 r.) w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje dwa przykłady wpływu Kościoła katolickiego po 1989 r. na obowiązujące w Polsce regulacje prawne, – formułuje i uzasadnia poprawnymi argumentami	– wyjaśnia – odwołując się do przykładów – jaka była rola Kościoła katolickiego w Polsce (do 1989 r. oraz po 1989 r.) w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje dwa przykłady wpływu Kościoła katolickiego po 1989 r. na obowiązujące w Polsce regulacje prawne, – formułuje i uzasadnia poprawnymi argumentami	– opisuje krótko stosunek państwa do Kościoła katolickiego w Polsce przed 1989 r. i współcześnie, wskazując na podobieństwa i różnice między oboma okresami (R), – wyjaśnia, w czym przejawia się świeckość państwa (R), – analizuje rozwiązania prawne regulujące relacje państwo–Kościół

u Jerzy Popiełuszko Kościoły i związki wyznaniow e państwo świeckie konkordat	miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – z pomocą nauczyciela formułuje własną opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – wskazuje dwa przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia dwie największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	publiczne w Polsce, – podaje dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – wskazuje trzy przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia trzy największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	własną opinię na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce.	własną opinię na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce.	zawarte w Konstytucji RP i konkordacie (R), – analizuje wyniki badań dotyczących religijności w Polsce oraz formułuje własną opinię na temat przyczyn zmian zachodzących w tym obszarze (R).
II. Polska w Europie					
Unia europejska etapy integracji europejskiej	– wymienia najważniejsze etapy integracji europejskiej,	– wymienia etapy integracji europejskiej, – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej dwa powody,	– krótko omawia etapy integracji europejskiej i umiejscawia w czasie,	– zna państwa członkowskie UE (R), – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej cztery powody,	– omawia początki integracji europejskiej oraz analizuje etapy integracji europejskiej,

Unia Europejska Państwa członkowskie UE instytucje UE akty prawne UE (R) budżet UE (R)	– wie, co to jest UE i w prosty sposób wyjaśnia dlaczego powstała, – wymienia przynajmniej jedną instytucję UE i na podstawie materiału źródłowego z podręcznika potrafi wskazać, czym się zajmuje	– wymienia przynajmniej dwie instytucje UE i na podstawie materiału źródłowego [np. z podręcznika lub internetu] potrafi wskazać czym się zajmują.	– wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej trzy powody, – rozpoznaje główne instytucje UE, wie czym różni się Rada UE ora Rady Europejskiej, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE, a także wybranych aktów prawa unijnego.	– zna ojców integracji europejskiej (R), – rozpoznaje instytucje UE i na przykładach analizuje ich pracę, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i potrafi je zastosować na lekcji, – rozróżnia akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne (R), – wyszukuje informacje nt. aktualnych aktów prawnych uchwalonych na poziomie UE.	– wskazuje, w którym etapie integracji europejskiej poszczególne państwa stały się członkami Wspólnot lub UE, – analizuje powody powstania UE; podaje co najmniej pięć przykładów i je omawia, – na przykładach analizuje kompetencje instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i je porównuje, – rozróżnia i analizuje akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne; uzasadnia, które z nich są wiążące dla państw członkowskich (R), – analizuje źródła dochodów budżetu unijnego w oparciu o materiały źródłowe, w tym rozróżnia zasoby własne UE.
Przyszłość UE	– wymienia przynajmniej dwa najważniejsze etapy	– wymienia etapy pogłębienia integracji	– wymienia i omawia etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji	– formułuje opinię na temat pogłębienia oraz poszerzenia integracji	– analizuje etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji

strefa wolnego handlu	pogłębienia integracji europejskiej,	europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy)	europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – wymienia państwa należące do strefy euro,	europejskiej; oraz podejmuje dyskusję,	europejskiej; formułuje opinię na ten temat oraz podejmuje dyskusję,
unia celna	– z wykorzystaniem podręcznika (mapy)	wymienia państwa należące do strefy euro,	– na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik)	– wymienia najważniejsze warunki przystąpienia do strefy euro oraz państwa należące do strefy euro,	– wymienia i omawia warunki przystąpienia do strefy euro oraz podaje państwa należące do strefy euro,
wspólny rynek	przykładowe państwa należące do strefy euro,	– wyjaśnia na przykładach pojęcia: kryteria kopenhaskie, akcesja,	rozważa przystąpienie do strefy euro,	– formułuje argumenty i kontrargumenty nt. przynależności państw do strefy euro; formułuje opinie ten temat i ją uzasadnia,	– zajmuje stanowisko w dyskusji na temat przynależności państw do strefy euro i je uzasadnia odwołując się do różnorodnych argumentów (ekonomicznych, politycznych, społecznych),
strefa euro	– identyfikuje pojęcia kryteria kopenhaskie, akcesja,	– identyfikuje państwa kandydujące do UE oraz przynajmniej dwa priorytety strategiczne,	– wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przynajmniej trzy przykłady kryteriów,	– wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych,	– analizuje kryteria kopenhaskie i omawia przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych,
kryteria kopenhaskie	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik)	– rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po dwa przykłady tego działań w obu tych obszarach,	– na przykładach omawia proces akcesyjny do UE,	– analizuje pojęcie proces akcesyjny i wymienia etapy procesu akcesyjnego,	– analizuje proces akcesyjny i trzy jego etapy; ilustruje swoją odpowiedź przykładami,
przyszłość UE	wymienia państwa kandydujące do UE,	– podaje dwa przykłady realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE,	– wymienia państwa kandydujące do UE i wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji,	– wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji i analizuje główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów,	– wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji, analizuje główne problemy, które
fundusze UE (F)	– identyfikuje przynajmniej jeden priorytet strategiczny UE,	– wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE,	– identyfikuje priorytety strategiczne UE (przynajmniej cztery),	– analizuje priorytety strategiczne UE,	
	– rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; podaje po jednym przykładzie działań w obu tych obszarach,	– z wykorzystaniem materiałów	– wyjaśnia na czym polega polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po trzy przykłady tego działań w obu tych obszarach,	– wymienia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej	
	– z wykorzystaniem materiałów	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych	– wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także		

	źródłowych (podręcznik) identyfikuje dwa przykłady polityki sektorowej, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) w prosty sposób wyjaśnia podział środków między państwa przez UE (F),	(podręcznik) identyfikuje trzy przykłady polityki sektorowej, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia podział środków między państwa UE i podaje przynajmniej jeden przykład korzystania z funduszy europejskich,	ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE i je prezentuje, – wymienia przykłady polityki sektorowej (co najmniej dwa), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i wymienia przykłady (trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – wyjaśnia, jaki jest cel polityki spójności; podaje przykłady co najmniej dwóch programów, – wyszukuje informacje nt. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i je omawia, – wyjaśnia sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie; rozróżnia pojęcia: umowa	i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne, – zajmuje stanowisko nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu i je uzasadnia, – wyszukuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego i je omawia; przytacza argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno– azylowej, – wymienia i omawia co najmniej cztery przykłady polityki sektorowej, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i opisuje przykłady (co najmniej trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia	pojawili się w trakcie tych rozmów oraz ocenia szanse państw kandydujących na członkostwo w UE, – analizuje priorytety strategiczne UE oraz wskazuje, w jaki sposób powstały, – omawia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne, – bierze czynny udział w debacie oksfordzkiej nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu, – analizuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego; wyszukuje i analizuje
--	---	--	---	---	---

			partnerska, program operacyjny,	wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie, – podaje przykłady co najmniej trzech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje regiony w UE, których może dotyczyć Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, – wyjaśnia na przykładach pojęcia: umowa partnerska, program operacyjny, – analizuje przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do sprzeciwu wobec pogłębionej integracji, – rozważa przyszłość Europy w kontekście „Europy ojczyzn” czy „Stanów Zjednoczonych Europy”; podaje argumenty obu stron.	argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno-azyłowej, – wymienia i charakteryzuje co najmniej pięć przykładów polityki sektorowej, – analizuje założenia polityki klimatycznej i charakteryzuje przykłady reform UE w każdej z czterech dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie; prezentuje na forum klasy wyniki swojej pracy, – podaje przykłady czterech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje, jak Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji odnosi się
--	--	--	--	---	---

					do sytuacji Polski, – analizuje sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie, – omawia na przykładach pojęcia (wykorzystując aktualną perspektywę finansową) umowa partnerska, program operacyjny, wykorzystanie środków unijnych, – wyszukuje informacji nt. partii i organizacji, których przedstawiciele reprezentują postawy eurosceptyczne i je omawia, – charakteryzuje wyzwania dla współczesnej Europy w różnych aspektach,
Polska w UE droga Polski do Unii Europejskiej	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia i omawia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie wyników badań	– wymienia etapy integracji Polski z UE, rozróżnia układ o członkostwie od traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] omawia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po	– omawia etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników	– analizuje poszczególne etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego; podaje postaci, daty,

bilans członkostwa	wyników badań [podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po jednym przykładzie],	[podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady],	dwa przykłady], a także wyciąga wnioski [przynajmniej jeden],	badań [podręcznik] charakteryzuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [omawia przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE,	a także wyciąga wnioski,
obowiązki wynikające z tytułu członkostwa w UE	– wymienia przynajmniej dwa obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE,	– wymienia przynajmniej trzy obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE,	– wymienia przynajmniej cztery obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne,	– wymienia i omawia przynajmniej sześć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne; wie co to jest europejski nakaz aresztowania,	– na podstawie wyników badań [podręcznik], a także wiedzy własnej analizuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [charakteryzuje przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE,
obywatelstwo unijne	– wyjaśnia w prosty sposób pojęcie obywatelstwo unijne i podaje przykład przynajmniej jednego prawa, które z niego wynika,	– wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje trzy przykłady praw, które z niego wynika,	– wie, co to jest europejski nakaz aresztowania,	– wie, co to jest europejski nakaz aresztowania,	– wymienia i charakteryzuje dziesięć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na poszczególne kategorie i uzasadnia swój wybór; omawia europejski nakaz aresztowania,
prawa obywateli UE	– wymienia dwa przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE,	– wymienia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE,	– wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje pięć przykładów praw, które z niego wynikają,	– wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje siedem przykładów praw, które z niego wynika; omawia cztery z nich,	– analizuje pojęcie obywatelstwo unijne (porównuje go z obywatelstwem polskim) i omawia dziewięć przykładów praw, które wynikają z obywatelstwa UE,
fundusze unijne	– wyszukuje informacje nt. przynajmniej dwóch funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej dwie wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki	– wyszukuje informacje nt. przynajmniej dwóch funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej dwie wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki	– wyszukuje informacje na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej i wybiera jedną z nich, którą warto poprzeć (F),	– wyjaśnia, na czym polega europejska inicjatywa obywatelska i wyszukuje informacje na jej temat; potrafi uzasadnić, które inicjatywy warto poprzeć (F),	– charakteryzuje europejską inicjatywę obywatelską, wyszukuje informacje na jej temat i stosuje ją w praktyce;
	– wymienia i omawia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE,	– wymienia i omawia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE,	– wymienia i omawia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE,	– wymienia i omawia cztery przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór,	
	– przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia najważniejszy [w opinii ucznia] skutek członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa,				

		środkom europejskim, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca.	które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia i omawia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE,	– z wykorzystaniem wiedzy własnej i materiałów źródłowych online wymienia i omawia przykłady (po cztery) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; pokazuje działalność przedstawicieli różnych frakcji, – omawia przynajmniej cztery fundusze unijne, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres], – wyszukuje i charakteryzuje co najmniej trzy wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje argumenty jednej ze stron; z pomocą nauczyciela ustala format i zasady debaty.	analizuje zarejestrowane przez KE inicjatywy i uzasadnia, które z nich warto poprzeć (F), – analizuje pięć wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór odnosząc się do aktualnych wydarzeń, ’ – przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia trzy najważniejsze [w opinii ucznia] skutki członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – analizuje pięć przykładów funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres]; wyszukuje i charakteryzuje co najmniej cztery wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie]
--	--	--	--	---	--

					inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem wiedzy własnej analizuje przykłady (po pięć) angażowania się Polscy i Polaków w prace instytucji UE; charakteryzuje i wyciąga wnioski z działalności przedstawicieli różnych frakcji, a także europosłów ze swojego najbliższego otoczenia, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat” i odnosi się do argumentów drugiej strony; uczestniczy w ustalaniu formatu i zasad debaty.
Programy unijne dla obywateli edukacja w UE Program Erasmus+	– wyszukuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; wymienia po	– wymienia po dwa przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się	– omawia po trzy przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze	– omawia po cztery przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze	– prezentuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; analizuje po pięć przykładów w każdej kategorii; odnosi się do

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wolontariat w UE praca w UE	jednym przykładzie w każdej kategorii, – wymienia, co jest celem programu Erasmus+ (w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego) i do kogo jest adresowany; wymienia (jedną) korzyść z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej jeden przykład działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wie, na jakich zasadach może pracować w UE; wymienia dwie podstawowe zasady,	do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły, – wymienia, jakie instytucje mogą korzystać z programu Erasmus +; wymienia (co najmniej dwie) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej dwa przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wymienia trzy podstawowe zasady dot. Pracy w UE,	edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – omawia cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu; wymienia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej trzy przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze; omawia dwa przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać, – wie, na jakich zasadach może pracować w UE; omawia trzy podstawowe zasady; potrafi skorzystać z platformy EURES,	edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym, – omawia i prezentuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze; charakteryzuje trzy przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać, – charakteryzuje co najmniej trzy zasady pracy w UE ; potrafi skorzystać z platform EURES i Europass,	doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły i szkół (różnego typu) z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje i uzasadnia, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym; prezentuje informacje na forum klasy, – w sposób praktyczny wskazuje, jak dołączyć do Europejskiego Korpusu Solidarności odnosząc się do poszczególnych etapów (od rejestracji, przez wybór projektów, mapę organizacji) oraz jak wziąć udział w projekcie solidarnościowym (od potrzeb, przez rejestrację zespołu, poszukiwania organizacji wspierającej, po złożenie wniosku o dofinansowanie),
--	---	---	---	---	---

					– analizuje cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, edukacji dorosłych), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu, – omawia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+; charakteryzuje (co najmniej cztery) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – charakteryzuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; analizuje cztery przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać; prezentuje informacje na ten temat na forum klasy, – przygotowuje w zespole wniosek o dofinansowanie
--	--	--	--	--	---

					w ramach projektu solidarnościowego EKS, – omawia znaczenie niebieskiej karty UE dla osób spoza UE, – analizuje zasady na jakich może pracować w UE; charakteryzuje co najmniej trzy zasady, – umie skorzystać z platformy EURES i Europass, w tym przygotować swoje CV.
III Współczesny świat					
Polska w zglobalizowanym świecie globalizacja globalne współzależności Globalna Północ i globalne Południe powiązania gospodarcze Polski	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia, czym jest globalizacja oraz jaka jest różnica między Globalną Północą a globalnym Południem, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po jednym), – wymienia dwie	– wymienia dwa przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie), – podaje przykłady (dwa) związków Polski z innymi państwami; wymienia trzy	– samodzielnie wyjaśnia, czym jest globalizacja, – wymienia i omawia co najmniej trzy przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki oraz podaje przykłady do każdego z nich, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie) odnosząc się do	– omawia pojęcie globalizacja i co najmniej cztery przykłady globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej dwóch argumentów z dziedziny gospodarki i polityki, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do	– analizuje pojęcie globalizacja i omawia co najmniej pięć przykładów globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej trzech argumentów z dziedziny gospodarki, polityki i kultury, – omawia, co sprzyja globalizacji i analizuje pozytywne i negatywne

europejskie organizacje i ugrupowania regionalne z udziałem Polski (Rada Europy, OBWE, Inicjatywa Trójmorza, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski	organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] podaje dwa przykłady powiązań Polski z innymi państwami.	organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – podaje przykłady (co najmniej trzy) powiązań Polski z innymi państwami,	państwa i społeczeństwa, – wymienia trzy organizacje międzynarodowe do których należy Polska, – podaje przykłady powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po jednym do każdego obszaru).	państwa i społeczeństwa, – omawia przykłady (trzy) związków Polski z innymi państwami, – wymienia cztery organizacje międzynarodowe do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – omawia przykłady powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po dwa do każdego obszaru).	konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – analizuje przykłady (cztery) związków Polski z innymi państwami, – wymienia pięć organizacji międzynarodowych do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – analizuje powiązania Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po trzy do każdego obszaru); odnosi się do bieżących wydarzeń, – na podstawie co najmniej dwóch niezależnych od siebie przekazów [źródeł] analizuje bieżącą aktywność Polski na arenie międzynarodowej, – opisuje przebieg wydarzenia oraz zajmuje
--	--	---	--	--	---

					stanowisko nt. zaangażowania Polski w tę konkretną inicjatywę i wyciąga wnioski.
Bezpieczeństwo międzynarodowe współczesne zagrożenia ONZ NATO Polska w NATO	– wyjaśnia w prosty sposób, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykład (jeden) zjawiska, które współcześnie zagraża bezpieczeństwu, – wyszukuje informacje na temat jednej międzynarodowej organizacji terrorystycznej; wyjaśnia, jakimi posługuje się metodami, – wymienia dwa czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po jednym); odnosi się do roli organizacji w zakresie	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykłady (dwa) zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu; formułuje opinię nt. wybranego zagrożenia, – wyszukuje informacje na temat dwóch międzynarodowych organizacji terrorystycznych, wyjaśnia jakimi posługują się metodami, – wymienia cztery czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa); odnosi się do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa i ocenia podejmowane działania, – podaje cztery przykłady polskiej	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i omawia przykłady zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu państw i społeczności międzynarodowej (po dwa); formułuje opinię nt. dwóch wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacje na temat trzech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą i jakimi posługują się metodami, – omawia cztery czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo Polski, zajmuje stanowisko w tej sprawie, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa) oraz podaje przykłady działań na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego i ocenia	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje pojęcia, – omawia zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacji na temat czterech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami, ocenia ich działalność, – wymienia i charakteryzuje sześć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i formułuje opinię nt. wybranych zagrożeń, – omawia cele działalności	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje i analizuje pojęcia, – analizuje zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń i dyskutuje na ten temat, – wyszukuje informacji na temat pięciu wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami; ocenia ich działalność i dyskutuje na ten temat, – analizuje dziewięć czynników mających wpływ na

	bezpieczeństwa, – wyszukuje informacje nt. polskiej obecności w NATO; podaje dwa przykłady, – wymienia jeden ze sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa.	obecności w NATO, – wymienia dwa sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia jeden z nich.	podejmowane działania, – omawia cztery przykłady polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – wymienia trzy sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia dwa z nich.	ONZ i NATO (po dwa); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po dwa) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania, – analizuje pięć przykładów polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – omawia cztery sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa,	bezpieczeństwo Polski i zabiera głos w dyskusji na ten temat, – omawia cele działalności ONZ i NATO (po cztery); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po cztery) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania i dyskutuje na ten temat, – dyskutuje na temat polskiej obecności w NATO, – analizuje pięć sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa; angażuje się w działania na rzecz bezpieczeństwa,
Problemy globalne wyzwania globalne nierówności we współczesn	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej cztery; wskazuje sposoby ich	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej cztery; wskazuje sposoby ich	– na podstawie materiałów źródłowych identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; wymienia i omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju;	– identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki; omawia	– identyfikuje i analizuje najważniejsze (co najmniej pięć) problemy globalne; wymienia, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; ocenia ich skutki; wskazuje na ich

ym świecie wskaźnik HDI pomoc humanitarna współpraca rozwojowa społeczeństwo obywatelskie a problemy globalne (AI, Greenpeace, PAH,	najmniej dwa; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej dwie organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej dwie przyczyny nierówności we współczesnym świecie, – wie, co to jest wskaźnik HDI.	rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej trzy organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej trzy przyczyny nierówności we współczesnym świecie; podaje ich konsekwencje.	wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – wymienia przynajmniej cztery organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po trzy) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie, – dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI.	sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – analizuje pracę dwóch organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po cztery) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie.	przyczyny i ocenia ich skutki; analizuje sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – analizuje działalność przynajmniej czterech organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych; ocenia ich działalność, – analizuje (przynajmniej po pięć) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie; dyskutuje na ten temat, – wyjaśnia, co oznacza wskaźnik HDI, omawia jego elementy i dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI; wyciąga wnioski (co najmniej cztery).
Gospodarka globalna wpływ globalnych procesów gospodarczych	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia w prosty sposób wyjątki: pojęcia: gospodarka	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna	– wyjaśnia na czym polega gospodarka globalna; podaje przykłady (co najmniej dwa) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej	– charakteryzuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej trzy) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej	– analizuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej cztery) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej

ych na życie ludzi Wzrost gospodarczy a dobrobyt ludzi konsumpcjonizm odpowiedzialna produkcja i konsumpcja patriotyzm gospodarczy	globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja, – podaje/wymienia przynajmniej po jednym argumente za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji;	konsumpcja i podaje przykłady, – podaje/wymienia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia i omawia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; wyjaśnia, czego dotyczyła, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wskazuje na	gospodarki, – omawia przynajmniej jeden mechanizm działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla dwóch wybranych państw; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców, – wymienia i omawia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] omawia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – omawia działania jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji oraz oczekiwany wpływ na zachowania konsumentów, – stosuje poprawnie pojęcia: konsumpcjonizm,	gospodarki, – omawia przynajmniej dwa mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla trzech wybranych państw, np. dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców; wyjaśnia, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, – wymienia i omawia przynajmniej po trzy argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – charakteryzuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat dwóch kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono	gospodarki; samodzielnie wyszukuje i analizuje informacje na ten temat, – analizuje przynajmniej cztery mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla co najmniej czterech wybranych państw, w tym dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; analizuje, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, co najmniej dwoma argumentami, – wymienia i omawia przynajmniej po cztery argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – analizuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki; ocenia ich skuteczność, – wyszukuje i analizuje informacje na temat trzech kampanii na rzecz
---	--	---	--	---	---

	wyjaśnia, czego dotyczyła, – z pomocą nauczyciela analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych.	zależności.	odpowiedzialna produkcja i konsumpcja, sprawiedliwy handel, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga (co najmniej dwa) wnioski, – stosuje w praktyce pojęcie patriotyzm lokalny i potrafi wskazać jego przejawy.	i jaki miały wpływać na zachowania konsumentów, – wyciąga co najmniej trzy wnioski z badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga.	odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jak miały wpływać na zachowania konsumentów; ocenia skuteczność podjętych działań.
Kryzys klimatyczny przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego globalne współzależności związane ze zmianą klimatu Lokalne inicjatywy podejmowane na rzecz klimatu	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po dwie) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, –wymienia przykłady (po jednym) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – z pomocą	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po trzy) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które	– wymienia i omawia (po cztery) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje prostego porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych	– charakteryzuje (po pięć) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; definiuje pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po trzy) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej dwie) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania	– analizuje (po siedem) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; charakteryzuje co oznacza kryzys klimatyczny, – analizuje (po pięć) przykłady globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych oraz wyciąga wnioski, – analizuje wiadomości (co najmniej cztery) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych,

działania państw i organizacji międzynarodowych na rzecz ochrony klimatu	nauczyciela, analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – z pomocą nauczyciela wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta	podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie informacje o wybranych organizacjach i instytucjach działających na rzecz klimatu w wybranej formie, – wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej dwie), – wymienia trzy przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje trzy przykłady, jak może działać na rzecz klimatu.	zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu, – wybiera jedną z nich i krótko opisuje cele jej działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie prezentację wybranych organizacji i instytucji działających na rzecz klimatu w wybranej formie, – opisuje, na czym polega zielony budżet obywatelski jako forma partycypacji obywatelskiej, – sprawdza, czy w swojej gminie funkcjonuje zielony budżet obywatelski, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane	lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – w ramach zbierania informacji przeprowadza wywiady z przedstawicielami danej organizacji lub zorganizuje wycieczkę do siedziby tej instytucji, by spotkać się z jej pracownikami, – podaje przykłady projektów, które zostały zgłoszone i zrealizowane w ramach zielonego budżetu obywatelskiego, – wyszukuje i omawia inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej cztery), – wymienia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje pięć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich i zagranicznych mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu; wyciąga wnioski z analizy, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera dwie z nich i opisuje cele ich działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – w miarę możliwości podejmuje współpracę w ramach wolontariatu; potrafi zastosować wiedzę na lekcji, – ocenia zielony budżet obywatelski jako narzędzie finansowania inicjatyw
--	---	--	--	---	---

	forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej jedną), – wymienia dwa przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje dwa przykłady, jak może działać na rzecz klimatu, – potrafi w praktyce podjąć działanie na rzecz klimatu.		w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej trzy) i omawia dwie z nich, – podaje cztery przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje 4 przykłady, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.		proekologicznych i uzasadnia swoją opinię, – wyszukuje i prezentuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej pięć), – omawia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje sześć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.
Formy i metody sprawdzania wiedzy i umiejętności	Kartkówka- krótka forma pisemna sprawdzająca do 15 minut lekcji; obowiązujący materiał 1 do 3 tematów lekcyjnych, ewentualnie wybrane zagadnienia, zwykle zapowiedziana. Sprawdzian- dłuższa forma sprawdzająca (45 minut), obejmuje dany dział tematyczny lub wybrane tematy. Przy dłuższych działach następuje podział na dwa mniejsze działy. Praca pisemna w formie testowej, z wykorzystaniem typowych zadań otwartych i zamkniętych, pracy z tekstem źródłowym, mapą, ikonografią, analizą danych liczbowych, wyjaśnieniem terminów, formułowaniem dłuższej wypowiedzi. Czas trwania- 45 minut. Sprawdzian zapowiedziany z dwutygodniowym wyprzedzeniem w terminarzu i poprzedzony powtórzeniem wiadomości.				

Praca na lekcji- bieżące zadanie realizowane przez ucznia indywidualnie, w parach, w grupie w oparciu o podręcznik przedmiotowy i przygotowany przez Nauczyciela zestaw zadaniowy/ praca z tekstem źródłowym/ praca z danymi/ wyszukiwanie informacji / wpis w Internecie / notatka /

Portfolio obywatelskie- działanie obywatelskie – projekt uczniowski

Aktywność obywatelska – udział w organizacji akademii, obchodach ważnych świąt, rocznic (udokumentowane), organizacja kampanii społecznej

Działalność wolontariacka / wolontariat szkolny / sportowy/ w stowarzyszeniu

Lekcje powtórzeniowe- poprzedzają sprawdzian z danego działu tematycznego, realizowane w formie pisemnej- praca zespołu nad materiałem testowym, przygotowanym przez Nauczyciela

Odpowiedź ustna / pisemna- obejmuje do trzech tematów lub wybranych zagadnień, odpowiedź ustna na forum klasy lub lub pisemna.

Quizy - element grywalizacji na zajęciach lekcyjnych; wykorzystywane przy np. ustnej odpowiedzi indywidualnej ucznia, podsumowaniu lekcji, lekcjach powtórkowych zespołów klasowych,

Aktywność na zajęciach- bieżąca aktywność na zajęciach Ucznia, zapisywana w formie plusa w osobnym zestawieniu przez Nauczyciela; 4 plusy daje ocenę jednostkową celującą; 3 plusy oznaczają ocenę bardzo dobrą, 2 plusy ocenę dobrą. Po wpisaniu do dziennika oceny przez Nauczyciela, sumowanie plusów rozpoczyna się od nowa. / dyskusja/ wypowiedź argumentacyjna / formułowanie opinii /

Prezentacja / prelekcja Ucznia- prezentacja przez Ucznia na forum klasy lub innego zespołu uczniowskiego danej tematyki zajęć.

Lekcja uczniowska- przeprowadzenia zajęć przez zespół uczniów; realizacja lekcji powtórzeniowej.

Udział w konkursach przedmiotowych i tematycznych- na etapie szkolnym każdy uczestnik, który otrzyma przynajmniej 50 % możliwych do zdobycia punktów otrzymuje ocenę jednostkową dobry, przy 75 % pkt ocenę bardzo dobry. Każda osoba, która uzyska awans do kolejnego etapu konkursu otrzymuje ocenę jednostkową celujący.

Każdy kolejny udział w etapie co najmniej rejonowym i następnie wojewódzkim/ ponadwojewódzkim konkursu oznacza wpis oceny jednostkowej- celujący. W przypadku finalistów / laureatów konkursów przedmiotowych i tematycznych stosuje się zapisy dotyczące uzyskania przez Ucznia oceny końcoworocznej- celujący z przedmiotu.

